

VUOSISUUNNITELMA toimikausi 2023-2024

Lapsuuden itseisarvo
Ihmisenä kasvaminen
Lapsen oikeudet
Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus
Perheiden monimuotoisuus
Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Varhaiskasvatuksen tehtävä

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatus edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja ehkäisee syrjäytymistä.

Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Sisällys

KAJAANI SUUNTAAN TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA.....	4
Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki.....	4
Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki.....	4
Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki	6
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHVUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET	7
LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET.....	9
Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi	9
Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta	10
Leikki.....	11
PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS.....	12
Varhaiskasvatuksen arvoperusta.....	13
TIIMISOPIMUS.....	30
Yhteistyösuunnitelma veon kanssa.....	18
Leikki	19
Pedagoginen dokumentointi.....	20
Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys.....	21
Arviointi.....	22
Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen	23
LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN	29
AJATTELU JA OPPIMINEN.....	29
KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU.....	29
ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT	29
OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN.....	30

KAJAANI SUUNTAA TULEVAISUUTEEN KOLMELLA TEEMALLA

Elinvoima ja osaaminen - Menestyvä kaupunki

"Olemme kiinnostava kaupunki kotimaisille ja ulkomaisille osaajille. Opiskelijat hakeutuvat Kajaaniin."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa:

- Tarjoamme työ- ja harjoittelupaikkoja varhaiskasvatuksessa
- Varhaiskasvatuspalvelumme ovat joustavia ja vastaavat kysyntään
- Varhaiskasvatus on laadukasta – varhaiskasvatuskunta 2021
- Teemme yhteistyötä eri oppilaitosten kanssa
- Kehitämme ohjausosaamistamme opiskelijoiden suhteen
- Olemme näkyvästi esillä sosiaalisessa mediassa – näkyvyyden ja vetovoiman lisääminen

Näin toimimme:

- Päivitämme opiskelijoiden ohjaajakoulutusta – henkilökunta koulutautuu.
- Otamme vastaan opiskelijoita yliopistosta, ammattikorkeakoulusta, ammattiopistosta; myös ulkopaiikkakuntalaisia.
- TET-nuoret, kesäsetelit, työkokeilu, palkkatyöllistetyt, velvoitetyöllistetyt; Spring House kieliharjoittelijat
- Opiskelijoiden perehdytyksestä on sovittu ryhmissä
- Otamme nuoria vastaan mielellään → positiivinen ajattelu työelämässä; tulevia työntekijöitä
- Päiväkodin Facebook-sivut

Lapset ja nuoret - Lasten ja nuorten kaupunki

"Edistämme lasten ja nuorten turvallisuutta sekä yhteisöllisyyttä. Nuorilla on mielekästä tekemistä. Lasten ja nuorten on hyvä kasvaa Kajaanissa."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?:

- Lasten osallisuus ja sen kehittäminen pitkäaikainen painopistealue
- Positiivinen pedagogiikka ja hyvän huomaaminen
- Lapsella oikeus tarvitsemaansa tukeen
- Henkilökunnalla sensitiivinen työote
- Varhaiskasvatuksessa lapsella turvallinen kasvuympäristö, jossa nollatoleranssi kiusaamiselle

Näin toimimme:

- Osallisuus kulkee kaikissa osioissa punaisena lankana havainnoinnin ja dokumentoinnin kautta
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla -> lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihiin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)! -> päätetään, mitä havainnoidaan (tavoitteellisuus); havainnoiteihin kirjataan myös positiivisia asioita!!
- Veo yhteistyö
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Tehdään oma kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma -> tehty huoneentaulu ryhmiin laitettavaksi. Löytyy talon Teamista – kansio Kiusaaminen

Kestävä kehitys - Resurssiviisas luontokaupunki

"Käytämme resurssejamme harkitusti, hyvinvointia ja kestävä kehitystä edistävästi."

Mitä tarkoittaa varhaiskasvatuksessa?

- Kierrätämme tavaroita ja huonekaluja eri yksiköiden/ryhmien välillä
- Pyrimme hankkimaan kestäviä ja korjattavia tavaroita
- Hyödynnämme kierrätys- ja luonnonmateriaalia
- Minimoimme ruokahävikkiä – harjoittelu lasten kanssa
- Kierrätämme yhdessä lasten kanssa
- Käytämme kirjastoa monipuolisesti
- Luonto on yksi oppimisympäristömme
- Hyödynnämme kaupungin eri tiloja toiminnassamme

Näin toimimme:

- Retket monipuoliseen lähiympäristöön; luonto ja kaupunkiympäristö
- Huomioimme kulttuuripäivät (liputuspäivät)
- Lähiympäristön siivouspäivät -> huolehdimme lähiympäristön siisteydestä
- Biojätteen määrään kiinnitetään huomiota ruokailuissa ja asia otetaan keskusteluun aamupiirillä tai lasten kokouksissa —> Annetaan lapsille konkreettisia esimerkkejä, paljonko ruoan tuottaminen on maksanut ja miten jätteet vaikuttavat esim. Ilmaston lämpenemiseen.
- Yhteistyö Eko-Kympin Kurre-oravan kanssa esim. Kierrätysteema
- kierrätysastiat ryhmiin + henkilökunnan taukutiloihin: Jokainen ryhmä miettii itse lähikierrätysastioiden paikat ryhmässä sekä päättää parhaat kierrätysastiat omaan ryhmäänsä. Lasi, metalli, muovi, pullonkeräys ja biojäte kaapin oven taakse. Paperi ja pahvi voi olla esim. pöydän alla. Suositellaan kierrätyshenkisesti kestokasseja tai pahvilaatikoita. Kuvat lähikierrätysastioiden merkitsemiseen löytyvät Teamsista. Lasten kanssa käydään läpi kierrätysastioiden merkitys ja käyttäminen, jotta hekin oppivat lajittelemaan kierrätettävät oikeisiin paikkoihin.

LAADUNARVOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET VAHUUDET JA KEHITTÄMISKOHTEET

Yksikkömme vahvuudet

1. Henkilökunta on ammattitaitoista -> ja toimii myös ammatillisesti
2. Huoltajille välittyy, että lasten toiveet, kiinnostuksen kohteet ja mielipiteet otetaan huomioon lapsen ryhmässä
3. Ilmapiiri on lämmin ja hyväksyvä. Lapset vastaanotetaan ja hyvästellään päivittäin henkilökohtaisesti.
4. Lasten kanssa harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja hyviä tapoja. -> myös aikuiset harjoittelevat vuorovaikutustaitoja

Näin toimimme + tarkennus tiimiin:

1. Osallistumme koulutuksiin ja koulutuksista informoidaan kaikkia. Työnkuvat ovat selvät. Huomioimme ryhmän aikuisten vahvuudet.
2. Lasten toiveita ja mielipiteitä kysytään ja ne kirjataan ylös. Lapsia havainnoidaan ja sieltä saadaan arvokasta tietoa. Vasukeskusteluun kysytään lapsen ja huoltajan ajatuksia. Vasukeskusteluissa kerrotaan, kuinka lasten toiveita, kiinnostuksen kohteita ja mielipiteitä ryhmässä kerätään.
3. Tervehdimme kaikkia – niin lapsia, huoltajia, työkavereita, koulun väkeä, Mamsellin väkeä kuin yhteistyökumppaneita. Tiimissä keskustellaan rakentavasti ryhmän toiminnasta ja miten luodaan lämmin ja hyväksyvä ilmapiiri. Tiedonsiirron päivän tapahtumista ja lapsen asioista tulee toimia ryhmän sisällä - tärkeää tiedottaa viimeisten lasten asioista iltavuoroon jäävälle aikuiselle.
4. Käydään keskusteluja lasten kanssa, kuinka toisten lasten kanssa toimitaan. Aikuinen mallittaa toimintatapoja omalla käyttäytymisellään.

Arviointi

Yksikköemme kehittämiskohteet
<ol style="list-style-type: none">
1. Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, hooltajille, työ-kaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
2. Kaikkia hooltajia tervehditään
3. Ulkoilussa aikuiset sijoittuvat pihalle niin, että voivat tehdä huomioita lasten toiminnasta pihalla -> paikat kirjattu ja esillä eteisissä
4. Aikuiset ovat mukana lasten leikeissä!
5. Pienryhmätoiminta mahdollistaa vuorovaikutuksen lasten kanssa
<p>Näin toimimme + tarkennus tiimiin:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Lapsen kuullen ei puhuta lapsen haastavista asioista hooltajille. Lapsen läsnä ollessa keskitymme positiiviseen palautteeseen. Aikuiset eivät puhu lasten yli asioista eikä lasten asioista lasten kuullen.
• Kaikkia hooltajia tervehditään
• Ryhmissä mietitään mihin aikuiset sijoittuvat ulkoilussa – turvallisuus ja lapsikohtaiset tarpeet huomioiden.
• Ryhmissä mahdollistetaan se, että aikuinen voi olla mukana leikissä eikä sitä keskeytetä - ei riitä, että on paikalla vaan että on oikeasti mukana lasten leikissä!!
• Ryhmät jakavat lapsia pienryhmiin, myös työpariryhmissä.
<p>Arviointi</p>

LAADUNARVIOINTIKYSELYSTÄ NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Suunnitelma huoltajien osallisuuden lisäämiseksi

- **Miten kerätään mielipiteitä/ajatuksia/toiveita, kyselyt, vanhempainillat, ja niin edelleen?**
- **Onko huoltajilla taitoja/osaamista, joita voidaan vakassa hyödyntää?**

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Vuosisuunnitelma tulee olla esillä huoltajille jokaisessa ryhmässä ja siitä tulee informoida huoltajia. Kerrotaan, että vuosisuunnitelma löytyy päiväkotimme nettisivuilta.
- Vuosisuunnitelman oppimisen alueita tehdään konkreettisesti näkyviksi ryhmissä esim. vasupuun tavoin tai valokuva, jonka alle kirjataan mitä laaja-alaisen osa-alueita esim. retki on sisältänyt. Tästä infoa huoltajille WhatsAppin kautta kuvina!
- Jokainen työntekijä on lukenut talon oman vuosisuunnitelman ja osaa kertoa talon painopistealueista myös huoltajille. Painopistealueet ovat esillä jokaisessa ryhmässä.
- Huoltajille kerrotaan lapsen päivästä ja lapset vastaanotetaan ja hyvästellään henkilökohtaisesti. Ohjeistetaan huoltajia ottamaan itsekin aktiivisesti kontaktia.
- Kaikki aikuiset käyttävät oman ryhmän lapsilla olevia huomioliivejä ulkona -> huoltajat tunnistavat omaan ryhmään kuuluvan työntekijän paremmin ja näin he saavat oman ryhmän työntekijältä tarvittavan tiedon ja voivat jakaa oman asiansa oman ryhmän aikuisen kanssa.
- Huoltajille tehdään kyselyjä syksyn aikana. Lokakuussa 2023 ensimmäinen kysely.
- Vasu-keskustelut

Arviointi

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Suunnitelma kiusaamisen ehkäisemisestä ja tiedottamisesta:

- **Miten kiusaamista ehkäistään?**
- **Miten toimintatavoista tiedotetaan huoltajia?**
- **Miten ryhmässä esiintyvistä kiusaamistilanteista informoidaan huoltajia?**

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Lapsille kerrotaan lapsen tason mukaisesti, mitä kiusaaminen on. Tehdään tiedote vanhemmille kiusaamisen ehkäisyn toimintatavoista ja määritellään, mitä kiusaaminen todellisuudessa on. Toimintatavoista kerrotaan myös vanhempainilloissa.
- Opetellaan lasten kanssa vuorovaikutustaitoja sekä tunnetaitoja. Aikuinen toimii mallinäyttäjänä vuorovaikutustaidoissa. Kiusaamista ehkäistään kiinnittämällä huomiota vuorovaikutuksen laatuun, aikuinen läsnä lasten kanssa.
- Ryhmä jaetaan pienryhmiin, jotta **lasten** yksilöllinen huomiointi ja turvallisuus toteutuu.
- Huoltajia kannustetaan keskustelemaan lasten kanssa kaveriasioista (kiusaaminen).
- Puututaan kiusaamistilanteisiin heti ja huoltajille kerrotaan aina tilanteista sekä tilanteiden ratkaisuista. Kaikkia osapuolia informoidaan tapahtuneesta. Huolehditaan, että tieto kiusaamistilanteista tulee aina oman ryhmän aikuiselta.
- Puututaan asioihin syyttämättä eli mietitään, miten tämä asia ratkaistaan lapsen kanssa positii-visen pedagogiikan sekä tunnetaitojen näkökulmasta.
- Jokaisesta ryhmästä tulee löytyä Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen suunnitelma lapsen suo-jaamiseksi väkivallalta, kiusamiselta ja häirinnältä. Ohjeistus tulee kaikkien työntekijöiden lu-kea.
- Kirjataan sähköinen Läheltä piti – lomake, jos kiusaamiseen liittyvästä toiminnasta on tehty huomio.
- Tehty kiusaamisen ehkäisy-suunnitelma ja huoneentaulu ryhmiin esille laitettavaksi. Näin huol-tajat näkevät konkreettisesti suunnitelman pääpiirteet.

Arviointi

LAADUN ARVIOINNISTA NOUSSEET YHTEISET KEHITTÄMISKOHTEET

Leikki

- Miten huomioimme leikin mahdollisuudet, osallisuuden ja inklusion leikissä, aikuisten rooli

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Aikuiset ovat mukana lasten leikeissä ja havainnoivat tilanteita. Aikuinen mahdollistaa ja rikastuttaa leikkiä. Mahdollistetaan työkaverin osallistuminen leikkiin, ei keskeytetä (puhelin, oven avaus keskeyttää) – annetaan aikaa havainnointiin. Aikuisten itsearviointi painottuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuteen.
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla -> lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se, mihin kiinnitän huomiota, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Mahdollistetaan lapsille leikin mahdollisuus joka päivä
- Silmu leikkiympäristönä-> vuorot Silmuun varattavissa Teamsissa Silmun kansiossa
- Leikkiä tuetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.
- Tarvittaessa ohjataan lapsi mukaan leikkiin
- Hyödynnetään kaikkia tiloja tasapuolisesti käytännön arjessa leikkiaikana. Tarkastellaan leikkitiloja ja välineitä säännöllisesti ja muokataan lasten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavaksi.
- Ulkoleikkien rikastuttaminen -> aikuisten rooli ulkoilussa
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Kannustetaan lapsia ottamaan erilaiset leikkijät mukaan leikkiin
- Jokaisella lapsella on mahdollisuus olla osallisena yhteisissä leikeissä omien taitojen ja valmiuksien mukaan, tarvittaessa aikuisen tuella.

Arviointi

PEDAGOGISEN TOIMINNAN VIITEKEHYS

Kuva: Opetushallitus

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Lapsuuden itseisarvo

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Osallisuus huomioidaan jokaisen kohdalla kaikessa
- Kohtaamme jokaisen lapsen yksilöllisesti
- Henkilökunta kiinnittää huomiota siihen, että puhuu lapsista tasa-arvoisesti
- Lasten oman kulttuurin arvostaminen ja kannustamme lapsia luomaan itse omaa kulttuuriaan

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas juuri sellaisena kuin on
- Huomioidaan lapsi yksilöllisesti ja ryhmänjäsenenä ja vahvistetaan lapsen itsetuntoa huomioiden lasta positiivisen pedagogiikan keinoin sekä huomio lapsen vahvuuksiin sekä positiivisiin asioihin lapsesta.
- Meillä on lempeät kädet, kiireettömät jalat ja ystävällinen puhe – pysähdytään lapsen äärelle. Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla -> lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.

Ihmisenä kasvaminen

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Ryhmän säännöt tehdään yhdessä lasten kanssa ja kuvitetaan
- Kaikkiin kiusaamistilanteisiin puututaan, tilanne käydään läpi ja huoltajia tiedotetaan
- Hyvät käytöstavat – aikuisen esimerkki
- Positiivinen pedagogiikka
- Kaveritaitojen kehittäminen
- Tunnetaitojen vahvistaminen – vuorovaikutusleikkejä
- Auta minua tekemään itse ja tue minua löytämään erilaisia ratkaisuja
- Huomaa hyvä!

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Hyväksytään erilaisuus ja luodaan kannustava ilmapiiri.
- Arvostetaan ja ollaan aidosti kiinnostuneita toisistamme – vuorovaikutustaidot, tunnetaidot!
- Harjoitellaan hyviä käytöstapoja yhdessä lasten kanssa – kiitos ja ole hyvä kuuluvat meidän kaikkien sanastoon toimiessa lasten ja aikuisten kanssa
- Nollatoleranssi kiusaamiselle, rasismille ja väkivallalle

- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla - > lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkavereille ja muille yhteistyökumppaneille.

Lapsen oikeudet

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsen oikeus tulla hyväksytyksi ryhmässä juuri sellaisena kuin on
- Eläminen tässä hetkessä
- Osallisuus
- Turvallisuus: fyysinen, psyykinen, sosiaalinen
- Leikki on lapsen oikeus – leikin havainnointi
- Aikuinen edistää leikkiä muokkaamalla oppimisympäristöä yhdessä lasten kanssa
- Aikuinen läsnä vastaamassa lasten tarpeisiin
- Kaveritaidot ja ryhmäytyminen

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Lapsen etu otetaan huomioon ensisijaisesti kaikessa – olemme lasten oikeuksien puolestapuhujia
- Annetaan mahdollisuus leikkiin joka päivä; myös yksin
- Muistetaan, että lapsella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi.
- Kuvat kommunikoinnin tukena kaikille lapsille ja etenkin niille, joilla ei ole kieltä kommunikoinnin välineenä. Kaikki käyttävät kuvia.
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla - > lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkavereille ja muille yhteistyökumppaneille.

Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Henkilökunta toimii sukupuolisensitiivisesti ja hyväksyy kaikki lapset taustasta ja ominaisuuksista riippumatta
- Kaikki lapset saavat osallistua kaikkeen toimintaan
- Toiminnassa hyväksytään erilaiset tavat tehdä
- Jos lapsi ei saa osallistua uskonnolliseen toimintaan, järjestetään vastaavaa toimintaa
- Huomioidaan ruokarajoitteet
- Oikeus saada tietoa omalla kielellä
- Käytämme laajasti eri kommunikaatiokeinoja
- Pedagoginen dokumentointi yksilö- ja ryhmätasolla
- Autamme lasta tulemaan kuulluksi (kuvat, piirtäminen, sadutus, kuvaaminen, videointi jne.)

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Kaikkia huomioidaan ja muistetaan yhdenvertaisuus
- Suunnitellaan tarvittavat tukitoimet, välineet ja tilat lasten oppimista tukemaan
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla - > lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Havainnoinnin kautta saadaan esille lapsen mielenkiinnonkohteet sekä tarpeet. Näin lapsi saa sellaista tukea ja ohjausta, jota sillä hetkellä tarvitsee. Havainnoinnin kautta myös lapsen kiinnostuksenkohteet nousevat toiminnan suunnittelun perustaksi ryhmissä.
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkavereille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Tehdään Kajaanin toiminnallisen Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti ryhmissä Läheisyyden kehät lokakuun aikana. Käydään ne läpi tiimeissä marraskuun aikana ja tiimissä on mukana päiväkodin johtaja. Päätetään 1-2 kehittämiskohdetta asioiden tasaamiseksi. Väliarviointi tammi-helmikuussa.
- 3-5 -vuotiaiden ryhmissä toteutetaan vertaissuhteiden havainnointi sosiogrammin avulla. Tulosten perusteella tiimissä päätetään 1-2 tavoitetta lasten välisten suhteiden vahvistamiseksi. Väliarviointi tammi-helmikuussa
- Henkilökunnan itsearviointin kehittäminen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta
Tavoitteena oman työn kehittäminen TAYV-näkökulmasta
Jokainen työntekijä asettaa itselleen tavoitteet tiimin yhteisten tavoitteiden pohjalta. Jokaisen henkilökohtaiset tavoitteet käydään yhteisesti omassa tiimissä läpi, jotta tiimi voi tukea tavoitteiden saavuttamisessa. Väliarviointi tammi-helmikuussa

Perheiden monimuotoisuus

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Otamme selvää kulttuurista, tavoista arvoista jne. perheeltä itseltään
- Tehdään näkyväksi erikieliset lapset esimerkiksi ryhmän seinälle toivotuksia eri kielillä
- Kunnioitetaan ja hyväksytään kaikenlaiset perheet
- Huomioidaan perheiden tarpeet ja toiveet esimerkiksi katsomuksellisista asioista
- Perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä käytetään tarvittaessa tulkkia
- Huomioidaan erilaiset teemapäivät ja niiden monipuolinen toteutus, esimerkiksi läheisen päivä

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Ammatillinen kohtaaminen – toimin ammatillisesti kaikissa tilanteissa
- Omien vuorovaikutustaitojen huomioiminen työssä – miten ja milloin otan asioita puheeksi.
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Kohdellaan perheitä tasa-arvoisesti – kuunnellaan perheen toiveet ja odotukset.
- Kunnioitetaan perheiden toiveita ja tapoja. Vasu-keskustelussa käydään toiveita/tapoja läpi
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla - > lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Myös huoltajilla on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot omasta lapsestaan yhteistyön perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Kuvat sekä kääntäjäohjelmat käytössä kommunikaation tulena

Terveellinen ja kestävä elämäntapa

Esimerkkejä miten arvo näkyy toiminnassa:

- Lapsia ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistävään elämäntapoihin esimerkiksi keskustelemalla, lukemalla kirjallisuutta, draaman avulla, vastaamalla kysymyksiin ikätasoisesti
- Kierrättäminen – lapset + henkilökunta
- Hävikin seuraaminen
- Suositetaan aineettomia lasten lahjoja
- Terveellinen ruoka, liikunta ja lepo
- Säännöllinen päivärytmi
- Opetellaan sosiaalisia taitoja: pyritään ehkäisemään syrjäytymistä
- Siisteyskasvatus
- Lähiympäristöön tutustuminen, retkeily, ympäristön suojeleminen
- Esteettisyys oppimisympäristöissä

Miten arvo näkyy toiminnassamme:

- Lisätään kestävä kehityksen ideologiaa -> kts. Kohta Kestävä kehitys

- Noudatetaan varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksia, Kajaanin LiikuntaVasu, Liikkuva varhaiskasvatus- ohjelma
- Noudatetaan ravintosuosituksia
- Mahdollistetaan lepoaika kaikille lapsille
- Kannustetaan ja mahdollistetaan lapsia terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin
- Harjoitellaan monipuolisesti vuorovaikutustaitoja ja tunnetaitoja sekä autetaan lasta löytämään omia vahvuuksia
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla - > lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Myös huoltajilla on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot omasta lapsestaan. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!

Yhteistyösuunnitelma veon kanssa

Veon kanssa sovitut yhteistyökäytännöt ja toimintamallit

- Veotyöpari osallistuu 2 kertaa toimikaudessa pedatiimiin
- Veo Minna Hurskainen tekee havaintokäyntejä, kartoittaa lasten tilanteita, osallistuu lasten vasuun ja tiimipalaveriin tarvittaessa. Sekä on mukana syksyn iltatiimeissä päiväkodin johtajan kanssa.
- Ryhmät täyttävät lapsen tilanteenkartoitus lapun, johon keräävät havaintoja lapsesta.
- Veo toteuttaa osa-aikaista erityisopetusta.
- Lapsen tukeminen on tiimityötä, johon osallistuu kaikki lapsen kanssa toimivat aikuiset.
- Veo ja päiväkodin johtaja käyvät keskustelua päiväkodin tilanteesta

Tiimissä herää huoli lapsen tilanteesta

Tehdään lapsen tilanteen kartoitus yhdessä tiimin kanssa

Otetaan yhteyttä Veoon ja kerrotaan havainnot

Veon kanssa suunnitellaan ja sovitaan suunnitelmasta

Tilanteen kartoitukseen ja vasuun

Otetaan yhteyttä veoon mikäli huoli kasvaa/jatkuu ennen havainnointikäyntiä

Arvio yhteistyön toteutumisesta

Leikki

Esim. Leikin havainnointi, aikuisen rooli leikissä (ohjaus, havainnointi, rikastaminen, leikkijä jne.), pitkäkestoisen leikin mahdollistaminen, lelujen saatavuus (yhteiskäyttö, kuvitettu mahdollisuudet), oppimisympäristöjen kehittäminen, lapset mukaan lelujen tilaamiseen, omien lelujen mahdollisuus, leikin lisääminen kaikkiin hetkiin, juonellinen leikki, pitkäkestoisen leikin mahdollisuus, leikkimahdollisuudet ulkona, lähiympäristön hyödyntäminen.

Näin toimimme:

- Aikuiset ovat mukana lasten leikeissä ja havainnoivat tilanteita. Aikuinen mahdollistaa ja rikastuttaa leikkiä. Mahdollistetaan työkaverin osallistuminen leikkiin, ei keskeytetä – annetaan aikaa havainnointiin. Aikuisten itsearviointi painottuu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden näkökulmasta leikkiin koko talossa.
- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla -> lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Mahdollistetaan lapsille leikinmahdollisuus joka päivä
- Leikkiä tuetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti.
- Tarvittaessa ohjataan lapsi mukaan leikkiin
- Hyödynnetään kaikkia tiloja tasapuolisesti käytännön arjessa leikkiaikana. Tarkastellaan leikkitoimia ja välineitä säännöllisesti ja muokataan lasten tarpeita ja kiinnostuksen kohteita vastaavaksi.
- Silmu leikkiympäristönä -> vuorot Silmuun varattavissa Teamsissa Silmun kansiossa
- Ulkoleikkien rikastuttaminen ->
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Havainnoinnin kautta saamme tietoa lapsen mielenkiinnonkohteista. Osallistamalla lasten leikkeihin, saamme arvokasta tietoa lapsen maailmasta. Lapsista tehdyt havainnot ovat työn suunnittelun perustana – mikä lapsia kiinnostaa? Miten aikuinen voi mahdollistaa leikin ja olla sitä rikastuttamassa?
- Lasten omat ideat tulee olla lasten leikkien perustana! Leikkiympäristössä on kaikille lapsille mahdollisuuksia omaan ja yhteiseen leikkiin.
- Aikuisten asettuminen leikkiin ja aikuisten selkeä struktuuri ovat osa leikkiympäristöä. Näin aikuinen tietää missä hänen paikkansa on ja samalla saa keskittyä olemaan niiden lasten kanssa ja tekemään havaintoja leikistä.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin:

Arviointisuunnitelma + arviointi

Pedagoginen dokumentointi

Esim. lasten vasut arjen työkaluksi, lapsikohtaisen materiaalin kerääminen (kansio, sähköinen kansio, vihko jne.), kirjaaminen, videointi, valokuvaaminen, haastattelut, aikuisten havainnot, keskustelut, lasten osallisuus, aikaa ihmettelylle, aikaa pohdinnalle, esille asiat joita ollaan jo tehty, pedagoginen dokumentointi kaikkien vastuulla, arjen tilanteiden dokumentointi + tiimipalaverissa dokumenttien hyödyntäminen, jatkuvuus, vasujen koontilomake käyttöön, käsitteen ”pedagoginen dokumentointi” avaaminen kaikille.

Näin toimimme:

- Havainnoidaan lapsia ja kirjataan havainnot erilaisten dokumentointi mahdollisuuksien avulla -> lapsella on oikeus saada kaikkien työntekijöiden havainnot hyvän varhaiskasvatuksen perustaksi. -> tuo tasapuolisuutta lisää lasten välillä, havaintojen pohjalta uusiin käytäntöihin mahdollisuus
- Huoltajien kanssa käydään vasukeskustelut sekä oppimissuunnitelman keskustelut. Vasuista nousseet asiat ovat toiminnan suunnittelun pohjalla.
- Laitamme huoltajille kuvia arjen toiminnoista – seinälle, Drive-kansioon, WhatsAppiin, Facebookiin.
- Vasujen koontilomake otetaan kaikissa ryhmissä käyttöön
- Vakaohjelman hyödyntäminen lapsen päivistä kertomiseen huoltajille
- Teemme somevuosikellon julkaisut

Miten osallisuus huomioidaan?

- Havainnot ovat pohjana sille, että opitaan tuntemaan lapsi ja tietämään mikä lasta kiinnostaa ja mitä toiveita lapsi kertoo.
- Pysähdytään kuuntelemaan lasta ja kyselemään lapsilta heille tärkeitä asioita ja heidän toiveitaan.
- Dokumentointi näkyviksi huoltajille ja lapset mukaan arvioimaan toimintaa.
- Käydään keskustelut huoltajien kanssa.
- Päiväkodin johtaja/apulaisjohtaja käy perehdytyskeskustelut uusien perheiden kanssa.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Tunne- ja vuorovaikutustaidot, sekä sensitiivisyys

Esim. Vahvuusvaris + muut positiivisen pedagogiikan materiaalit, Piki-materiaali, draama (pöytäteatteri, esitykset, käsinuket jne.), asioiden käsittely silloin kun asia on ajankohtainen, tunnemittarit, vahvuudet toiminnan keskiössä, myönteisen palautteen antaminen lapsille ja aikuisille, vahvuuksien säännöllinen läpikäynti, ystävällisten tekojen kerääminen, lapsi apuopeksi (itsetunnon ja rohkeuden vahvistaminen), Fanny-kirjat, aikuisen malli, tunteiden sanoittaminen, toiminnan ennustettavuus

Näin toimimme:

- Turva- ja tunnetaitoja opetellaan ja käydään lasten kanssa läpi. Erilaiset materiaalit ryhmällä käytössä.
- Aikuinen sanoittaa lapselle erilaisia tunnetiloja ja tarvittaessa tarjotaan tilaa rauhoittumiseen.
- Esille tuleviin asioihin puututaan heti arjen tasolla. Aikuisten tulee olla herkästi kuulolla, mitä lapsiryhmässä milloinkin tapahtuu ja mitkä asiat ovat ryhmässä ”pinnalla”.
- Tunnemme lapset ja teemme havaintoja. Näin olemme perillä lasten tilanteista ryhmissä. -> miten meidän aikuisten tulee toimia kunkin lapsen kanssa.
- Ryhmissä aikuiset ovat rakentaneet selkeät struktuurit -> lapset tietävät mitä päivän aikana tapahtuu (ennakointi) ja myös aikuiset tietävät oman paikkansa. Näin luodaan lapsille ja aikuisille turvallinen ympäristö. Huomio päivän rakenteeseen ja pedagogiikkaan: aikuinen läsnä, pienryhmät, lempeä ja kiireetön toiminta, aikuisten rauhallisuus.
- Huomio aikuisen omaan tunnetilaan, kun lapsi on tunnetilassa. Ammatillisuus! Puretaan ryhmässä, jos aikuisen tunnetila meinaa jäädä päälle, keskustellaan tilanteesta
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työ-kaverille ja muille yhteistyökumppaneille.

Miten osallisuus huomioidaan?

- Kuunnellaan lapsia.
- Käydään yhteisiä keskusteluja lasten kanssa.
- Havainnoidaan lapsia ja ollaan tietoisia heidän toiveistaan, tilanteestaan.
- Onko aikuinen toiminut tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistävasti ja sensitiivisesti -> arviointi.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Arviointi

Lasten arviointia eri aihealueisiin liittyen some-julkaisuihin.

Esim. peukuttaminen, vihreä/punainen merkki, tunnehyrrä (Oppi ja Ilo), tunnemittarit, kuvat, muistot näkyviksi, keskustelut lasten kanssa, lasten ideat näkyviksi, numeroarvioinnin harjoittelu, huoltajien palautteen käsittely ja huomiointi, oman työn videointi ja arviointi, arviointimateriaalin hyödyntäminen (esim. Parrila), lapset mukaan videoidun materiaalin arviointiin, lapsen kanssa tekeminen "pilkotaan" ja arvioidaan, omat kyselyt (esim. Google Forms), saduttaminen, lapsen aito kuunteleminen, arviointia jokaiseen tiimipalaveriin, itsearviointilomakkeen käyttö, toimintakulttuurin kehittämistavat

Näin toimimme:

1. Vuosisuunnitelmia arvioidaan ja tavoitteita tarkennetaan kauden aikana tiimeissä kauden aikana.
2. Itsearviointi lomake – Aikuisten itsearviointi painottuu tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan.
Ryhmäkehityskeskustelu tuo hyvän keskustelupohjan
3. Jokainen tiimi tekee Läheisyyden kehä -arvioinnin lokakuussa. Päiväkodin johtaja on mukana tiimeissä marraskuussa, kun läheisyyden kehää puretaan. Asetetaan 1-2 kehittämiskohdetta. Väliarviointi tammi-helmikuussa.
4. Sosiogrammin pohjalta tehdään arviointia lasten vertaissuhteista 3-5-vuotiaiden ryhmissä ja asetetaan 1-2 kehittämiskohdetta. Väliarviointi tammi-helmikuussa.
5. Kuunnellaan lapsia ja tehdään havaintoja heidän toiminnastaan.
6. Kun videoidaan lasten liikuntaa, käydään video myös lapsen/lasten kanssa läpi. Näin lapsi voi itsekin arvioida omaa suoritustaan/toimintaa.

Miten osallisuus huomioidaan?

Tiimeissä huolehditaan siitä, että jokaisen itsearviointi käydään tiimeissä yhdessä läpi. Lapsen itsearvioinnin kautta saadaan tärkeää tietoa osallisuuden näkökulmasta. Jokaisen ääni tulee kuuluviin.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

Monilukutaito ja digitaalinen osaaminen

Esim. harjoitellaan kriittistä lukutaitoa, keskustellaan ikärajoista, tartutaan lasten aloitteisiin, huolehditaan lasten tietosuojasta, tutustutaan lasten digitaaliseen maailmaan, tarjotaan vain ikätasoon sopivaa sisältöä, laitteet lasten saatavilla, laitteiden toimivuuden varmistaminen, työskentelyasennot, äänenvoimakkuus, näytönkirkkaus, tiedonhaku yhdessä lapsen kanssa, arjen teknologiaan tutustuminen, kuvien ja videoiden hyödyntäminen, medialukutaito, myönteinen suhtautuminen digitaalisiin ympäristöihin, digitaalisten ympäristöjen hyödyntäminen lasten osallisuuden vahvistamisessa, henkilöstön osaaminen, laitehuolto yhdessä lasten kanssa, tutustutaan näppäimistöön ja yleisimpiin symboleihin, käyttö osana oppimisen tukea, sovelluksiin tutustuminen, pedagoginen dokumentointi

Näin toimimme:

- Digi-vastaavat: Heli Juntunen, Anna Väyrynen, Minttu Matti. Digi-vastaavien työnkuva liitteenä työhyvinvointisopimuksessa.
- Kaikki työntekijät käyttävät tablettia (minimi 1 krt – kuvaaminen tai videointi).
- Tabletin hyödyntäminen toiminnassa lasten kanssa – lasten omat kuvaukset ja keskustelut kuvista, pienet hetket lasten kanssa, oppimispelit, sadutus ohjelman avulla, tutkiminen.
- Kuvien hyödyntäminen toiminnassa -> kaikki lapset tulevat ymmärretyksi arjessa!
- Videoidaan lasten liikuntaa vähintään 2x toimikaudessa
- Drive-kansiot käytössä ryhmissä, havainnointi tablettien avulla -> hyödynnetään lasten omat kiinnostuksen kohteet toiminnassa (Ajattelu ja oppiminen: Oppiminen on mielekästä, kun teemat tulevat lasten maailmasta -> havainnoi, keskustele, kuuntele)
- Se mihin kiinnitän huomioita, se vahvistuu (positiivinen huomiointi)!
- Satujen lukeminen
- Kirjaston hyödyntäminen
- Monilukutaito – sisältyy kвалlukutaito, numeerinen lukutaito, medialukutaito ja peruslukutaito -> nimetään asioita, esineitä sekä opetellaan erilaisia käsitteitä -> lapset tarvitsevat aikuisen mallia kehittyäkseen monilukutaidoissa

Miten osallisuus huomioidaan?

- Mahdollistetaan videoiden kuvaus ja niiden läpikäynti työntekijöille, sillä sieltä saadaan tärkeää tietoa lapsesta.
- Saadut havainnot hyödynnetään ryhmän toiminnassa
- Kuunnellaan lasten toiveita digilaitteiden käytössä
- Digilaitteet eivät ole piilossa, vaan lasten käytettävissä.

Toimintatapojen tarkennus tiimiin

Arviointisuunnitelma ja arviointi:

OPPIMISEN ALUEET

ILMAISUN MONET MUODOT

- Kulttuurivastaava Minna Huotari, varalla Seija Tampio; kulttuurivastaavien tehtäväkuva työhyvinvointisopimuksen liitteenä.
- Ulkopuoliset kulttuuritarjoajat, Silmun kulttuuritarjonta
- Kirjastossa lapsella mahdollisuus valita mielenkiintoinen kirja, kirjakaketit ryhmiin. Huomioi teema ja lapsen kiinnostuksen kohteet.
- Kirjasta on muuhunkin kuin vain perinteiseen kirjanlukuun: herätä kirjan hahmo näkyväksi ryhmään esim. nalle.
- Lorut, laulut, tarinat, äänimaailmat ja tarinan elävöittäminen, askartelut, kielelliset tehtävät ja kaikki muukin tekeminen kumpuavat luetusta kirjasta.
- Talon yhteinen musiikkihetki (vastuuhenkilöt Heli Juntunen, Jenni Vidgren , Kirsti Huotari) ja ryhmän omat musiikkihetket, erilaisten soittimien kokeileminen, spontaanit musiikkihetket. 2024 vuoden puolella ostetaan jokaiseen ryhmään perusmusiikkivälineet.
- Ikätason mukaiset tarvikkeet ovat helposti saatavilla, kuvitetut säilytyspaikat.
- Aikuinen järjestää tilaa, välineitä ja mahdollisuuksia lasten omatoimiseen luovuuteen ja tekemiseen.
- Lasten ja aikuisten draamaesitykset (eri muodot; nukke-, pöytä-, - varjo- ja esineteatteri)
- Yhdistellään luovasti eri taideaineita toisiinsa (integrointi muuhun toimintaan) esim. liikunta ja taide.

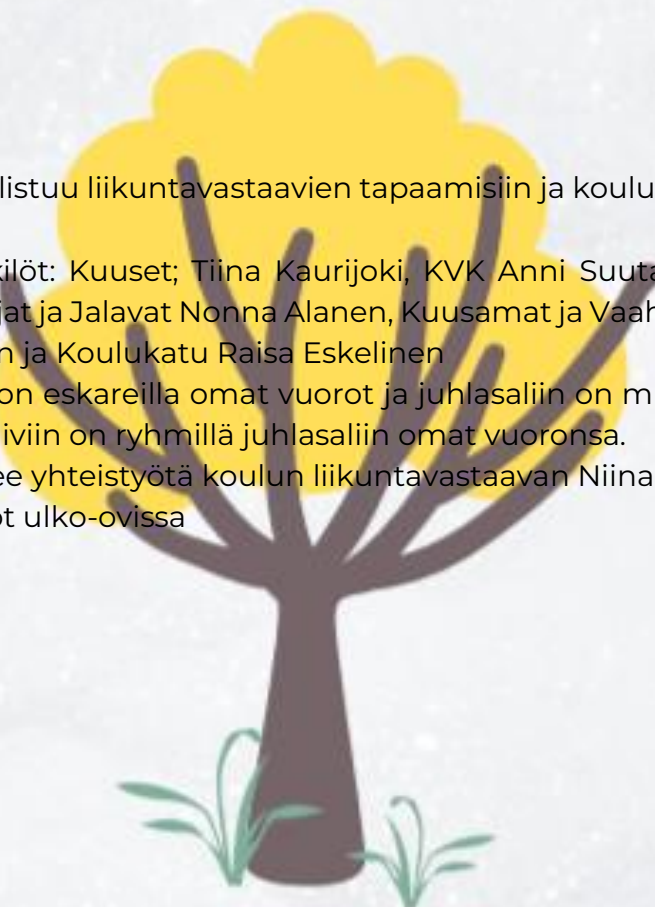
OPPIMISEN ALUEET

KASVAN, LIIKUN JA KEHITYN

- Tablettien hyödyntäminen liikkumisen dokumentoinnissa ja havainnoinnissa; videoidaan lasten liikuntaa vähintään 2x toimikaudessa
- Kuvataan hetkiä, arvioidaan osaamista yhdessä lasten kanssa
- Lasten saatavilla monipuolisesti erilaisia välineitä ja välineet tarkastetaan säännöllisesti
- Aikuinen huolehtii liikunnan ilosta ja liikkumisen mahdollistamisesta. Koulun liikuntasali, päiväkodin juhlasali, Silmun kenttä ja Seminaarin ulkokenttä käytössä, retket
- Aikuinen kannustaa kokeilemaan ja yrittämään uusia asioita.
- Turhien kieltojen poistaminen (pöydän päälle kiipeäminen, liukumäkeen kiipeäminen)
- Kajaanin LiikuntaVasu ohjaa toimintaa (Intra -> Varhaiskasvatus -> Liikunta)
- Liikuntavastaava Tiina Kaurijoki vara Hannele Karppinen
- Liikkuva varhaiskasvatus –ohjelma: ryhmistä valitaan henkilö, joka ottaa vastuulleen ohjelman toteutumisen yhdessä ryhmänsä kanssa
- Lasten motoristen taitojen havainnointilomake käytössä kaikilla lapsilla.
- Lasten ravintosuosituksot huomioidaan toiminnassa ja tehdään yhteistyötä Mamsellin kanssa
- Nykytilan arvioinnin perusteella kehittämiskohteeksi nousi motoristen taitojen havainnointi ja lasten osallisuus liikkumisessa

Koko päiväkotit:

- Liikuntavastaava osallistuu liikuntavastaavien tapaamisiin ja koulutuksiin ja tuo niistä tietoa päiväkodille
- Ryhmien yhteyshenkilöt: Kuuset; Tiina Kaurijoki, KVK Anni Suutari, Tammenterhot Anna Väyrynen, Pihlajat ja Jalavat Nonna Alanen, Kuusamat ja Vaahterat Jenna Vierto, Eskarit Heidi Säkkinen ja Koulukatu Raisa Eskelinen
- Koulun liikuntasaliin on eskareilla omat vuorot ja juhlasaliin on muilla ryhmillä omat vuoronsa. Myös iltapäiviin on ryhmillä juhlasaliin omat vuoronsa.
- Liikuntavastaava tekee yhteistyötä koulun liikuntavastaavan Niina Ohtosen kanssa
- Kuvitetut pihasäännöt ulko-ovissa

OPPIMISEN ALUEET

KIELTEN RIKAS MAAILMA

- Lasten kanssa puhutaan lapsen ikätason mukaisesti; lasta kuunnellaan ja heidän kanssaan keskustellaan.
- Lapsille luetaan kirjoja joka päivä.
- Satujen lukeminen kuvien (asioiden nimeäminen) ja tekstin kautta.
- Kuvien käyttö puheen apuna; erilaiset tukimateriaalit esim. S2, KieliPeda, Kummi3, Lauran päivä, Pienten kielireppu, RepunTakanassa. Teamsiin koottu kieli- ja kulttuurityössä käytössä olevia toimintamalleja ja materiaaleja. (Teams -> Kaikki tiimit -> Kieli ja kulttuuri varhaiskasvatus)
- Kieli- ja kulttuurityön yhdyshenkilö Heli Juntunen, varalla Teija Määttänen
- Eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tukena käytetään muun muassa kuvia, tukiviittomia, eleitä ja ilmeitä sekä esimerkiksi videointia. Ympäristöä kuvitetaan. Käännösohjelmia käytössä.
- Päiväkodissa käy syksyn 2023 aikana varhaiskasvatuksen kieli- ja kulttuuriopettajat Veera Hyvönen ja Marika Kuvaja seuraavasti: 18-19.9 Koulukatu, 21-22.9 Pihlajat & Jalavat, 25-27.9 Vaahterat & Kuusamat, 2-4.10 Kuuset ja Tammenterhot, 5-9-10 Katajat ja Kastanjat, 10-12.10 KVK, 30.10-1.11 Saarnit
- Lasta rohkaistaan käyttämään omaa äidinkieltään ja tuetaan lapsen mahdollisuutta leikkiä toisten oman kielisten kanssa yli ryhmärajojen.
- Lapsen kielen ja kulttuurin tukemisesta sovitaan yksilökohtaisesti lapsen vasussa. Kielenkehitystä havainnoidaan ja arvioidaan säännöllisesti.
- Hyvän huomenen toivotukset laitetaan esille päiväkodin eteiseen lasten omalla kielellä.
- Kirjaston hyödyntäminen (esim. kirjapaketit ryhmään). Kajaanin varhaiskasvatus ja kirjasto ovat laatineet yhteistyösuunnitelman, joka löytyy Intrasta (muut ohjeet)
- Silmun kulttuuritarjonnan hyödyntäminen, kulttuurilaitosten tarjonnan hyödyntäminen

OPPIMISEN ALUEET

MINÄ JA MEIDÄN YHTEISÖMME

- Yhteiset säännöt sovitaan yhdessä lasten kanssa ja laitetaan nähtävillä kuvin tai muutoin havainnollistettuna.
- Tutustutaan lähiympäristöön ja osallistutaan eri tapahtumiin.
- Vietetään perinteisiä juhlapäiviä päiväkodilla, suomalaisuuteen tutustuminen.
- Katsomuskasvatuksen yhteiset ohjeet löytyvät Intrasta.
- Eri kulttuureihin tutustuminen tableteilla ja vierailijoiden avulla.
- Eri yhteisöjen kanssa tehtävä yhteistyö, kuten Arvola-koti
- Autamme toisiamme arjen tilanteissa – kaikki lapset ovat meidän lapsiamme.
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.

OPPIMISEN ALUEET

TUTKIN JA TOIMIN YMPÄRISTÖSSÄNI

- Retkeillään lähiympäristössä (metsät, kaupat, nähtävyydet, puistot, kaupunki ym.) ja linja-auto ajelut -> Elämysten antaminen.
- Retkisuunnitelmat tehdään aina.
- Rohkaistaan ja opetetaan lapsia huomaamaan ja havainnoimaan ympäristöä ja oppimaan siitä.
- Vuoden aikojen havainnoiminen
- Kierrätysmateriaalien käyttö esim. askartelussa ja kierrätyksen huomioiminen ja siitä keskusteleminen.
- Liikennekäyttäytyminen, luontotietoisuus, liikkuminen eri ympäristöissä.
- Ryhmässä liikkuminen ja toimiminen, hyvä käyttäytyminen ja turvallisuus
- Ruuan sopivasta määrästä keskustellaan lapsikohtaisesti. Hävikkiä seurataan niin päiväkodin kuin Mamselinkin osalta.
- Esiopettajat ja koulun 2. luokan opettajat sekä päiväkodin johtaja ja rehtori tapaavat säännöllisesti yhteistyön merkeissä.
- Tehdään yhteistyö suunnitelma. Eskariin tutustuminen Viskareilla– eskarivierailut keväällä
- Lasten syntymäpäivissä suositaan aineettomia lahjoja, esim. lapsen toiveen mukaisia lauluja tai leikkejä herkkujen sijaan.

-Taksikyydit pyrimme saamaan koulukuljetusten väliin Vekalta. Hyödynnämme liikkumisessa myös kaupungin reittiliikenteen busseja.

-Leikimme ja opimme lähimetsässä ja kampusalueella. Mm. Metsämatikka ja liikunta ja eläinleikki

LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN

AJATTELU JA OPPIMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Lasten aloitteet ja kiinnostuksen kohteet ovat toiminnan perustana. Esim. projekti lasten kiinnostusten kohteista lähtevästä teemasta. Aikuinen mahdollistaa tilat, ajan, materiaalit, välineet jne. <- havainnointi ja havaintojen dokumentointi on perustana sille, että lapsen kiinnostuksen kohteet selviävät.
- Aikuisen on oltava tietoisesti läsnä lasten toiminnassa jatkuvasti -> mahdollistaa lapsen ajattelun ja oppimisen kehittymisen.
- Lapsen yksilöllinen oppimistaso tulee huomioida toiminnassa.
- Kuunnellaan lasta ja vastataan lasta askarruttaviin kysymyksiin sekä rohkaistaan omaan ajatteluun.
- Vastavuoroinen aito kontakti lapseen; läsnäolo ja kuuntelu
- Kuvia käytetään ryhmien toiminnan tukemisessa

KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Lapsella on turvallinen ja hyväksytty tunne ryhmässä.
- Huomioidaan lapsi yksilönä päivittäin, aikuinen sanottaa tunteita ja on läsnä tilanteissa, luo turvaa; lempeät ja kiireettömät kädet -> laskeudu lapsen tasolle
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Avointa ja rohkeaa keskustelua siitä, miltä oma vuorovaikutus lasten kanssa eri tilanteissa näyttää/kuulostaa. Näitä kysymyksiä tulee käydä läpi ryhmien tiimikeskusteluissa säännöllisesti.
- Kuvia käytetään ryhmien toiminnan tukemisessa; tablettia hyödynnetään havainnoinnissa
- Tunnetaitojen opetteleminen (Askeleittain-ohjelma, tunnekortit ym. materiaali)
- Perinteet – kalenterivuoden täripit!
- Eri kieli- ja kulttuuritaustaiset lapset näkyvät ryhmässä ja ryhmän toiminnassa

ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Aikuisen esimerkki retkillä (liikennekäyttäytyminen, roskien kerääminen)
- Huoltajat pesevät lasten kanssa kädet tullessaan varhaiskasvatuspaikkaan
- Valvotaan ja ohjataan lapsia wc-käyttäytymisen yhteydessä, huom. käsienspesu!
- Lasten kanssa yhdessä sovitut säännöt ja turvataidot
- Ruokailuissa lapsen omatoimisuus, lapsi saa itse toimia omien taitojensa puitteissa aikuisen tuella

OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Näin toimimme + tarkennus tiimiin

- Lapset mukaan toiminnan suunnitteluun (esim. kokous, kysytään kahden kesken, äänestys, jossa huomioidaan myös vähän ääniä saaneet vaihtoehdot)
- Tärkeää huomioida, että kaikkien lasten mielipide tulee kuulluksi
- Pienryhmätyöskentely joka ryhmässä.
- Huomioidaan lapsen ikä osallistumisessa (kuvia esim. lauluista ja leikeistä, josta voi valita mieleisen vaihtoehdon).
- Kuvien käyttäminen lasten osallistamisessa mm. maahanmuuttajalapsen ja lapset, joilla ei ole kieltä
- Aikuinen on aktiivinen ja aloitteellinen vuorovaikutussuhteessa lapseen.
- Kiinnitetään huomiota siihen, mitä, miten ja missä aikuinen puhuu lapselle, huoltajille, työkaverille ja muille yhteistyökumppaneille.
- Havainnointi ja dokumentointi lasten osallisuuden ja vaikuttamisen turvaamiseksi

TIIMISOPIMUS

Tiimin nimi:

Tiimin jäsenet:

Tiimivastaava:

Tiimin varavastaava:

Miten varmistamme kaikkien tiimin jäsenten osallisuuden tiimissä/tiimipalaverissa?

Minkälaista on hyvä ja laadukas varhaiskasvatus?

Miten se mahdollistetaan/toteutetaan? Miten toimimme?

Tiimin jäsenten vastuualueet:

Tiimin jäsenten erityisosaaminen, jota voi hyödyntää tiimissä:

Tiimin käytänteet ja yhteiset pelisäännöt:

- tiedonkulku:
- palautteen antaminen:
- työnjako:
- huolien puheeksiotto:
- mistä asioista voimme päättää tiimissä/mistä asioista päättää päiväkodin johtaja?
- tiimin arjen toimintatavat ja päivästrukturi:
- muut sovitut asiat:

Miten tiimissä toimitaan konfliktitilanteissa?

Minkälaisia pelisääntöjä meillä on perheiden kanssa tehtävälle yhteistyölle?

Miten voimme tukea ja auttaa muita tiimejä? Minkälaista apua ja tukea toivomme muilta tiimeiltä meille?

Miten tiimissä ylläpidetään ja huolehditaan työhyvinvoinnista?

Mitkä ovat meidän tiimin vahvuudet?

Päivämäärä ja tiimin jäsenten allekirjoitukset

Tiimisopimuksen arviointisuunnitelma: